

Kort om gymnasiesärskolan

Tryck: Wikströms tryckeri
Upplaga: 5 000
Grafisk produktion: Typisk Form designbyrå
Foto: Michael McLain

Beställningsnummer: 12:1295
Stockholm 2012

Gymnasiesärskolan ska ge elever med utvecklingsstörning en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Utbildningen ska utformas så att den främjar social gemenskap och utvecklar elevernas förmåga att självständigt och tillsammans med andra tillägna sig, fördjupa och tillämpa kunskaper.

Gymnasiesärskolan ska ha en stor flexibilitet för att eleverna utifrån sina förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

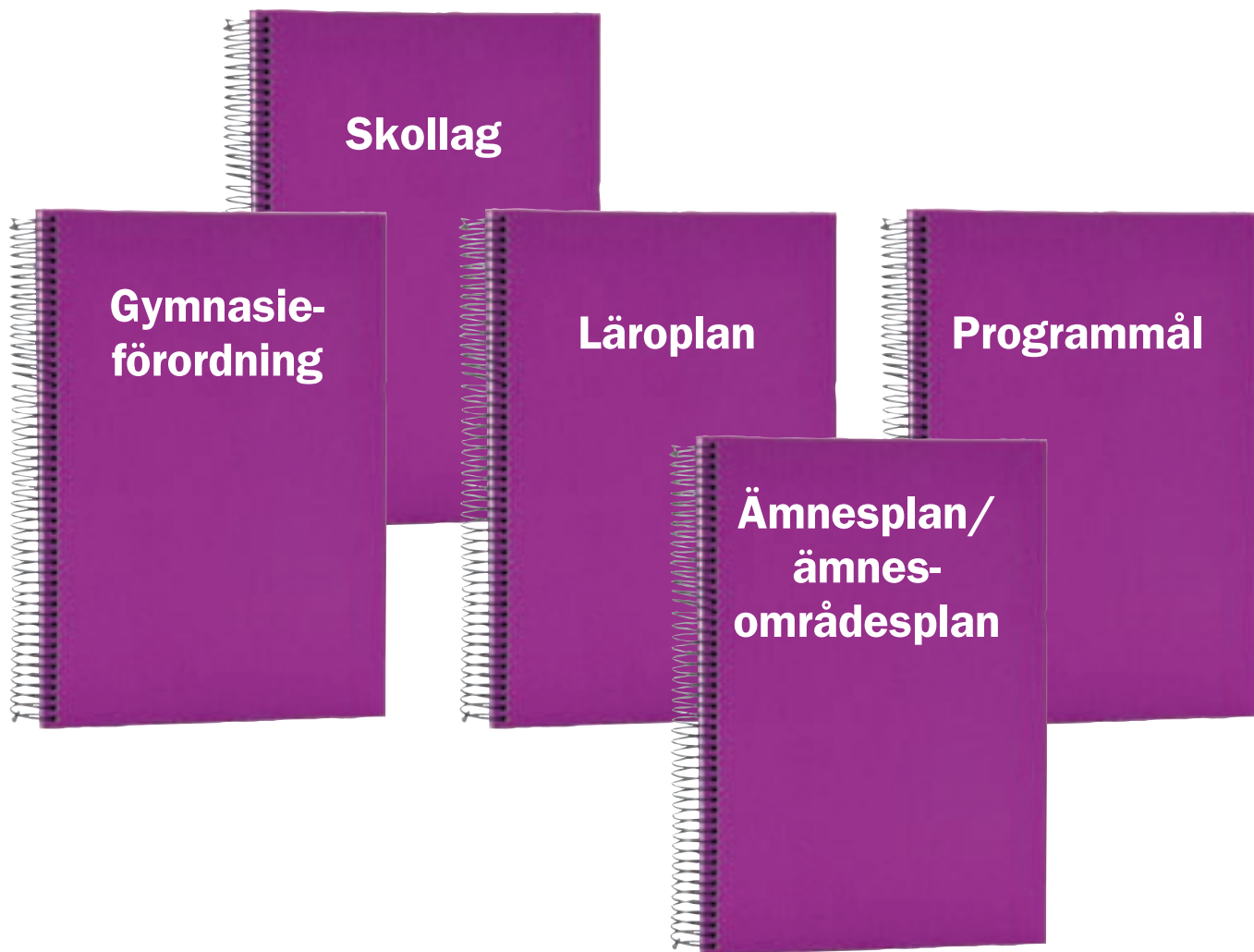

Vem är gymnasiesärskolan till för?

Utbildningen i gymnasiesärskolan ska vara öppen för ungdomar vars skolplikt har upphört och som inte bedöms ha förutsättningar att nå upp till gymnasieskolans kunskapskrav därför att de har en utvecklingsstörning eller förvärvat hjärnskada.

Det är elevens hemkommun som beslutar om en elev tillhör målgruppen för gymnasiesärskolan. Beslutet ska föregås av en utredning som innehåller en pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning.

Den som arbetar inom skolväsendet ska underrätta elevens rektor om han eller hon uppmärksammar eller får kännedom om något som tyder på att en elev i gymnasiesärskolan inte tillhör gymnasiesärskolans målgrupp. En rektor som får sådana upplysningar ska anmäla detta till elevens hemkommun. Hemkommunen ska skyndsamt utreda frågan.

Dokument som styr gymnasiesärskolan

- skollag
- gymnasieförordning
- läroplan
- program mål
- ämnesplaner/ämnesområdesplaner.

Omfattning

Elever i gymnasiesärskolan har en garanterad undervisningstid på minst 3 600 undervisningstimmar om 60 minuter fördelade på fyra läsår.

Huvudmannen beslutar om antalet undervisningstimmar för varje kurs och för varje ämnesområde.

Individuell studieplan

För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan. Den individuella studieplanen ska innehålla information om

- vilken studieväg eleven går på,
- de val av kurser eller ämnesområden som eleven har gjort,
- eleven följer ett fullständigt eller utökat program,
- vilka kurser som ingår i elevens fullständiga program och, om eleven följer ett utökat program, vilka kurser som ligger utanför det fullständiga programmet, samt
- eleven följer ett reducerat program och i vilken omfattning, samt om möjligt vilka kurser som har tagits bort.

Gymnasiesärskolans program

Gymnasiesärskolan består av nationella och individuella program.

De nationella programmen

De nationella programmen är:

- programmet för administration, handel och varuhantering,
- programmet för estetiska verksamheter,
- programmet för fastighet, anläggning och byggnation,
- programmet för fordonsvård och godshantering,
- programmet för hantverk och produktion,
- programmet för hotell, restaurang och bageri,
- programmet för hälsa, vård och omsorg,
- programmet för samhälle, natur och språk samt
- programmet för skog, mark och djur.

Programmål

För varje nationellt program finns det programmål. Programmålen beskriver vilka kunskaper eleverna ska ges möjlighet att utveckla genom undervisningen samt mål för gymnasiesärskolearbetet.

Programstruktur

Omfattningen av studierna på nationella program anges i gymnasiesärskolepoäng. Ett fullständigt nationellt program omfattar 2 500 poäng.

Gymnasiesärskole- gemensamma ämnen 900 poäng	Programgemen- samma ämnen 400–600 poäng	Programfördjupning 700–900 poäng	Individuellt val 200 poäng	Gymnasiesär- skolearbete 100 poäng
Svenska/svenska som andra- språk 200 p Engelska 100 p Matematik 100 p Idrott och hälsa 200 p Estetisk verksamhet 100 p Samhällskunskap 50 p Religionskunskap 50 p Historia 50 p Naturkunskap 50 p				

Gymnasiesärskolegemensamma ämnen

Det finns tio ämnen som är gymnasiesärskolegemensamma och som därmed läses av elever på alla nationella program i gymnasiesärskolan.

Programgemensamma ämnen

För varje program i gymnasiesärskolan finns ämnen som är gemensamma för programmet och som ska läsas av alla elever på programmet. De ger programmet dess karaktär.

Programfördjupning

Programfördjupningen innehåller ämnen och kurser som ligger inom ramen för programmålen och programmets karaktär. De kompletterar och fördjupar de programgemensamma ämnena.

Kurserna inom programfördjupningen ökar bland annat elevernas förberedelse för yrkesverksamhet.

Skolverket beslutar om vilka kurser som får erbjudas som programfördjupning på respektive program. Det är därefter huvudmannen som beslutar vilka av dessa kurser som erbjuds.

Individuellt val

Det individuella valet omfattar 200 poäng på samtliga program. Det är huvudmannen som beslutar vilka kurser som ska erbjudas som individuellt val. Som individuellt val har dock eleven alltid rätt att läsa en kurs i idrott och hälsa och en kurs i hem- och konsumentkunskap.

Gymnasiesärskolearbete

På alla program ska eleven genomföra ett gymnasiesärskolearbete om 100 poäng.

Gymnasiesärskolearbetet ska genomföras inom ramen för programmålen och utgå från helheten i elevens utbildning. De hundra poängen visar på omfattningen av elevens arbetsinsats.

På programmet för samhälle, natur och språk ska gymnasiesärskolearbetet visa elevens förmåga att utföra vanligt förekommande arbetsuppgifter inom ett yrkesområde. För övriga nationella program gäller att gymnasiesärskolearbetet ska visa att eleven är förberedd för ett yrkesområde som gäller för programmet. Därför är det naturligt att gymnasiesärskolearbetet genomförs i slutet av utbildningen.

Mål för gymnasiesärskolearbetet ingår som en del av programmålen. Det är utifrån målen för gymnasiesärskolearbetet som läraren bedömer om elevens gymnasiesärskolearbete är godkänt eller inte. Ett godkänt gymnasiesärskolearbete betygsätts med beteckningen E. För en elev som inte nått målen för gymnasiesärskolearbetet ska betyg inte sättas.

Arbetsplatsförlagt lärande (APL)

Arbetsplatsförlagt lärande (APL) innebär att eleven genomför delar av utbildningen på en eller flera arbetsplatser utanför skolan. Det arbetsplatsförlagda lärandet ska, förutom att bidra till att eleven utvecklar yrkeskunskaper, också bidra till att eleven förstår yrkeskulturen, blir en del av yrkesgemenskapen på en arbetsplats och utvecklar en yrkesidentitet. Därför är det arbetsplatsförlagda lärandet en central del i utbildningen på samtliga nationella program. Innehållet i det arbetsplatsförlagda lärandet styrs av ämnesplanerna.

Arbetsplatsförlagt lärande ska förekomma på alla nationella program i minst 22 veckor.

Gymnasial lärlingsutbildning i gymnasiesärskolan

Gymnasial lärlingsutbildning får finnas inom de nationella programmen. Minst hälften av utbildningstiden ska vara förlagd till en eller flera arbetsplatser.

Ämnesplanens struktur

För varje ämne finns det en ämnesplan. Ämnesplanen är uppbyggd på samma sätt för alla ämnen i gymnasiesärskolan. I ämnesplanen finns dels beskrivningar av ämnet som helhet, dels beskrivningar av varje kurs som ingår i ämnet. För varje kurs anges centralt innehåll och kunskapskrav.

Nedan kommenteras varje del i ämnesplanen.

Ämnets namn

Ämnesplanen inleds med en kort beskrivning av ämnet eller kunskapsområdet som ämnet behandlar.

Ämnets syfte

Texten under rubriken Ämnets syfte består av två delar, en text som beskriver syftet med undervisningen och ett antal mål.

Syftet inleds med en beskrivning av vilka kunskaper eleverna ska ges möjlighet att utveckla genom undervisningen i ämnet. Syftet avslutas med numrerade målpunkter som förtydligar vad av syftet som läraren ska betygssätta.

Kurser i ämnet

Under denna rubrik anges vilka kurser som ingår i ämnet och om och i så fall hur de bygger på varandra. Här anges också vilka av målen som respektive kurs omfattar samt omfattningen i gymnasiesärskolepoäng.

Centralt innehåll

Det centrala innehållet anger vad som ska behandlas i undervisningen i varje kurs för att eleverna ska få möjlighet att utveckla de kunskaper som beskrivs i målen.

Kunskapskrav

Det finns preciserade kunskapskrav för betygsstegen E, C och A för varje kurs. Kunskapskraven utgår från målen och beskriver vilka kunskaper som krävs för respektive betyg.

Betygsskalan

På de nationella programmen ska betyg sättas på varje avslutad kurs och efter gymnasiesärskolearbetet. Som betyg för godkända resultat på en kurs ska någon av beteckningarna E, D, C, B eller A användas. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. Bedömningen görs med hjälp av de kunskapskrav som gäller för kursen. Det finns fastställda kunskapskrav för betygsstegen E, C och A.

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda. Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

För den elev som inte har uppnått kraven för betyget E, ska betyg inte sättas

De individuella programmen

Utbildning på ett individuellt program ska erbjudas elever som inte kan följa utbildningen på ett nationellt program.

De individuella programmen ska bestå av följande ämnesområden:

- estetisk verksamhet,
- hem- och konsumentkunskap,
- idrott och hälsa,
- natur och miljö,
- individ och samhälle,
- språk och kommunikation.

Praktik får ingå i ett individuellt program om det är till nytta för eleven.

Kombination av ämnesområden och ämnen

Rektorn får besluta att en elev som läser på ett individuellt program ska läsa en kombination av ämnen från nationella program och ämnesområden om eleven har förutsättningar för det. Ett sådant beslut ska dokumenteras i den individuella studieplanen.

Ämnesområdesplanens struktur

För varje ämnesområde finns det en ämnesområdesplan. Ämnesområdesplanen är uppbyggd på samma sätt för alla ämnesområden i gymnasiesärskolan.

Ämnesområdets namn

Ämnesområdesplanen inleds med en kort beskrivning av ämnesområdet.

Ämnesområdets syfte

Texten under rubriken Ämnesområdets syfte består av två delar, en text som beskriver syftet med undervisningen och ett antal mål.

Syftet inleds med en text som beskriver vilka kunskaper som eleverna ska ges möjlighet att utveckla genom undervisningen i ämnet. Syftet avslutas med numrerade målpunkter.

Centralt innehåll

Det centrala innehållet anger vad som ska behandlas i undervisningen inom varje ämnesområde för att eleverna ska få möjlighet att utveckla de kunskaper som beskrivs i målen.

Kravnivåer

Det finns kravnivåer för grundläggande kunskaper och för fördjupade kunskaper. Kravnivåerna utgår från målen och visar med vilken kvalitet eleven visar sitt kunskande i förhållande till målen.

Kravnivåerna ger läraren möjlighet att möta varje elevs behov av utmaningar i lärandet och att följa upp elevens kunskapsutveckling

Betyg sätts inte på ämnesområden i gymnasiesärskolan.

Gymnasiesärskolebevis

Efter en gymnasiesärskoleutbildning ska eleven få ett gymnasiesärskolebevis. Gymnasiesärskolebeviset ska beskriva vilka kunskaper och erfarenheter eleven har med sig från gymnasiesärskolan. Det ska innehålla information om

- vilket program eleven har gått,
- vilka ämnesområden eller kurser eleven har läst,
- kursernas omfattning i poäng och ämnesområdenas omfattning,
- betyg,
- inriktning på elevens arbetsplatsförlagda lärande, samt
- information om elevens gymnasiesärskolearbete.

Gymnasieskolans introduktionsprogram (IM)

Hemkommunen ansvarar för att elever från grundsärskolan erbjuds yrkesintroduktion och individuellt alternativ inom gymnasieskolans introduktionsprogram om de önskar sådan utbildning. Hemkommunen får också erbjuda språkin introduktion till elever som tillhör gymnasiesärskolans målgrupp.

Yrkesintroduktion

Yrkesintroduktion vänder sig till alla ungdomar som saknar godkända betyg för behörighet till ett yrkesprogram. Eleverna ska få en yrkesinriktad utbildning som underlättar för dem att etablera sig på arbetsmarknaden eller som leder till studier på ett yrkesprogram.

Individuellt alternativ

Individuellt alternativ förbereder elever till yrkesintroduktion, annan fortsatt utbildning eller till arbetsmarknaden. Utbildningen utformas för enskild elev och vänder sig till ungdomar som saknar behörighet till ett nationellt yrkesprogram.

Språkin introduktion

Språkin introduktion är en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket för ungdomar som nyligen anlänt till Sverige. Språkin introduktion syftar till att eleven ska gå vidare till annan utbildning.

Skolverket

www.skolverket.se